Maa- ja metsätalousministeriö
Erityisasiantuntija Antti Leinonen
Lainsäädäntöneuvos Outi Kumpuvaara
Lainsäädäntöneuvos Kirsi Taipale

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Viite: HE 30/2026 vp

Maa- ja metsätalousministeriön vastine maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemisessa esitettyihin kannanottoihin ja valiokunnalle toimitettuihin lausuntoihin koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi metsälain, luonnonsuojelulain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousvaliokunta on toimittanut maa- ja metsätalousministeriölle asiantuntijakuulemisessa saadut lausunnot ja pyytänyt niiden ja ympäristövaliokunnan lausunnon (YmVL 15/2026 vp) johdosta vastinetta. Ministeriön vastineessa keskitytään vastaamaan lausunnoissa esitettyihin muutosehdotuksiin ja muuhun keskeiseen palautteeseen. Vastineen alussa käsitellään ehdotettuun metsälain (1093/1996) 10 c §:ään liittyviä huomioita, sen jälkeen salassa pidettävien lajitietojen luovuttamista koskevia kohtia ja lopuksi ehdotetun sääntelyn suhdetta EU-lainsäädäntöön.

Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi (ehdotettu metsälain 10 c §)

Uusien ajourien tekeminen hakkuukieltoalueelle pesintäaikana

Useissa lausunnoissa otettiin kantaa ajourien tekemiseen hakkuukieltoalueelle pesintäaikana. SLC, MTK, Sahateollisuus ry, Metsäteollisuus ry ja Metsähallitus katsoivat, että esityksessä tulisi mahdollistaa uusien ajourien tekeminen rajoitusalueiden läpi. Esityksen muotoilua, jossa sallitaan vain aiemmin käytössä olleiden ajourien käyttäminen, ei pidetty riittävänä. Katsottiin, että se hankaloittaa käytännön toimintaa ja voi johtaa pesintäaikaisten rajoitusten laajenemiseen epätarkoituksenmukaisesti myös rajoitusalueiden ulkopuolelle. Myös ympäristövaliokunta kiinnittää lausunnossaan asiaan huomiota. Koneyrittäjät katsoi lausunnossaan, että ajouria koskevan säännöksen muotoilussa tulisi korjatun puun kuljettamisen lisäksi ottaa huomioon myös esimerkiksi metsätraktorin toiseen suuntaan tyhjänä ajo. Suomen luonnonsuojeluliitto katsoi, että rajoitusalueiden läpikulku tulee esityksen mukaisesti rajata vain jo aiemmin käytössä olleisiin ajouriin.

Ehdotetun metsälain 10 c §:n 2 momentin mukaan puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä sekä korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1 päivän toukokuuta ja 31 päivän heinäkuuta välisenä aikana ja muualla Suomessa 15 päivän huhtikuuta ja 15 päivän heinäkuuta välisenä aikana. Tällaisen alueen läpi saa kuitenkin kuljettaa korjattua puuta jo aiemmin käytössä ollutta metsäkoneen ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle. Metsäkoneen ajoura on reitti, jota pitkin hakkuukone liikkuu puita kaadettaessa ja ajokone kuljettaa puutavaran metsästä välivarastolle. Koneen ajouran raivaamisessa on kyse esimerkiksi metsätien rakentamista vähäisem-

pää häiriötä aiheuttavasta toimenpiteestä. Kiellon tarkoituksena on vähentää linnunpesien tahattoman tuhoutumisen mahdollisuutta. Kielto koskee niitä metsiä, joissa lintukanta on usein kaikista tihein ja siten riski pesien tahattomalle tuhoutumiselle kaikista korkein. Suurin osa linnuista pesii puissa. Tästä syystä uusien ajourien tekemiseen liittyvästä puiden kaatamisesta voi seurata lintujen pesien tuhoutumista.

On kuitenkin otettava huomioon, että 2 momentin puunkorjuukiellon piirissä olevat metsät voivat sijaita suhteessa muihin metsiin siten, ettei kiellon piirissä olevien metsien kautta kulkemista voida välttää maanomistusolosuhteiden tai luonnonolosuhteiden, kuten vesistöjen vuoksi. Lintujen suojelun kannalta on tarkoituksenmukaista kieltää puunkorjuu tietyissä metsissä, joissa lintutiheys on yleensä suurin. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole estää välillisesti puunkorjuuta tai muuta metsien hoitoa ja käyttöön liittyvää kulkemista näitä metsiä laajemmalla alueella. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että tästä syystä olisi perusteltua sallia uuden ajouran tekeminen, kun se on välttämätöntä puunkorjuun tai muun metsien hoitamisen ja käyttämisen vuoksi eikä käytettävissä ole muita vaihtoehtoisia kulkureittejä maanomistus- tai luonnonolosuhteitten takia tai niiden käyttämisestä syntyisi merkittäviä lisäkustannuksia. Metsien hoitamiseen ja käyttämiseen luetaan puunkorjuun lisäksi esimerkiksi terveys- ja kasvatuslannoitus, johon voi liittyä lannoitteen kuljettamista koneella ajouraa pitkin. Mikäli uusien ajourien tekeminen sallitaan, uudelta ajouralta kaadettavat puut tulisi tarkastaa maastossa lähellä kaatoajankohtaa ja mikäli kaadettavaksi suunnitellussa puussa havaittaisiin pesä, jossa pesintä on käynnissä, sitä ei saisi kaataa.

Näin ollen maa- ja metsätalousministeriä katsoo, että olisi perusteltua tarkistaa ehdotettua metsälain 10 c §:n 2 momentin sääntelyä ajourista. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että jotta on selvää, että olemassa olevaa ajouraa saa käyttää kaikkeen puunkorjuussa tarpeelliseen kulkemiseen puun kuljettamisen lisäksi, tulisi momentti muotoilla niin, että siinä nimenomaisesti sallitaan myös kulkeminen. Jotta voidaan välttää tilanteet, joissa olemassa olevan käyttökelpoisten ajouran puuttuminen estäisi puunkorjuun tai muussa metsien hoidossa ja käytössä välttämättömän kulkemisen reheviä lehtipuuvaltaisia metsiä, korpia ja rantametsiä laajemmalla alueella, olisi perusteltua sallia myös uuden ajouran tekemiseksi välttämättömien puiden kaataminen. Tällöin kuitenkin olisi edelleen pyrittävä välttämään niiden pesien vahingoittamista, joissa pesintä on käynnissä.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että ehdotettua metsälain 10 c §:n 2 momenttia tulisi muuttaa seuraavasti:

> *Puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, sekä korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1 päivän toukokuuta ja 31 päivän heinäkuuta välisenä aikana ja muualla Suomessa 15 päivän huhtikuuta ja 15 päivän heinäkuuta välisenä aikana. Tällaisen alueen läpi saa kuitenkin* ***kulkea sekä*** *kuljettaa korjattua puuta ~~jo aiemmin käytössä ollutta~~ ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle.* ***Tällaiselle alueelle saa uuden ajouran tehdä vain, jos se on välttämätöntä metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi ja jos ajouran tekemisessä pyritään varmistamaan, ettei vahingoiteta sellaisia pesiä, joissa pesintä on käynnissä.***

Määräaikaisen puunkorjuukiellon piirissä olevien metsien vähimmäispinta-ala

Metsähallitus katsoi, että 0,5 hehtaarin minimipinta-ala tulisi ulottaa koskemaan kaikkia kolmen kuukauden puunkorjuukiellon piirissä olevia metsiä, sillä tätä pienempien laikkujen etsiminen metsävaratiedosta ja huomioiminen olisi hankalaa. BirdLife ja Suomen luonnonsuojeluliitto huomauttivat, että esityksen mukainen korpien määritelmä ei vastaa korpien kasvitieteellistä määritelmää eikä luontotyyppien tulkintasuosituksia. Ympäristövaliokunta toteaa lausunnossaan, että yhdenmukainen

0,5 hehtaarin minimipinta-alavaatimus myös korville on perusteltu ja tarkoituksenmukainen. Valiokunta toteaa, ettei pinta-alavaatimuksesta ehdoteta säädettäväksi lakiehdotuksessa edes rehevien lehtipuuvaltaisten metsien osalta. Valiokunta kiinnittää huomiota asiaan ja ehdottaa, että lakiehdotuksen käsittelyssä arvioidaan tarvetta täsmentää sääntelyä tältä osin.

Ehdotetun metsälain 10 c §:n 2 momentin säännöskohtaisten perustelujen mukaan reheväksi katsotaan ravinteisuustasoltaan lehdot, lehtomaiset kankaat ja tuoreet kankaat sekä rehevyydeltään vastaavat turvekankaat. Lehtipuuvaltaisella tarkoitetaan puolestaan metsää, jossa lehtipuiden osuus on yli 50 prosenttia puuston runkopuun kokonaistilavuudesta. Lehtipuuvaltaisen metsän vähimmäispinta-ala olisi käytännössä 0,5 hehtaaria. Tällöin kiellon piirissä olevat alueet vastaisivat lehtipuuvaltaisia metsiä erotuksena sekametsissä, jossa lehtipuiden osuus voi vaihdella pienialaisesti metsän sisällä.

Säännöskohtaisten perustelujen mukaan esityksessä korvella tarkoitetaan puustoista suota, jossa turvekerroksen paksuus on vähintään 30 senttimetriä ja pääpuulajeja ovat kuusi tai koivu ja rantametsällä puolestaan vesistöjen varressa olevaa puustoista suojakaistaa, jonka leveys on 10 metriä. Korven määritelmään sisältyvällä turvekerroksen paksuutta koskevalla vaatimuksella on pyritty täsmentämään kiellon piirissä olevan alueen tunnistamista ja rajaamista maastossa. Kasvitieteellisen määritelmän mukaisten ohutturpeisten korpisoistumien tunnistaminen voi olla joskus hyvin vaikeaa. Mikäli korven määritelmä noudattaisi suon kasvitieteellistä määritelmää geologisen määritelmän sijaan, olisi korven vähimmäispinta-alan perusteltua olla yhdenmukainen rehevien lehtipuuvaltaisten metsän kanssa. Rantametsän määritelmän mukaan rantametsällä tarkoitetaan vesistöjen varressa olevaa puustoista suojakaistaa, jonka leveys on 10 metriä. Vesistöjen varressa sijaitsevan puustoisen suojakaistan tunnistamiseen, rajaamiseen ja asianmukaiseen huomioimiseen ei liity samankaltaista tulkinnanvaraisuutta tai vaikeutta kuin rehevien lehtipuuvaltaisten metsien ja korpien tunnistamiseen ja rajaamiseen. Tästä syystä rantametsän vähimmäispinta-alan täsmentäminen ei ole perusteltua.

Sääntelyn selkeyden ja täsmällisyyden vuoksi maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että 0,5 hehtaarin rajasta säädettäisiin korpien ja rehevien lehtipuuvaltaisen metsien osalta laissa. Voidaan katsoa, että asian kuvaaminen perusteluissa ei liene riittävää. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että reheviä lehtipuuvaltaisia metsiä ja korpia koskevan kiellon noudattaminen edellyttää, että kiellon piirissä olevat alueet ovat tunnistettavissa ja rajattavissa kohtuullisella varmuudella. Jotta rehevät lehtipuuvaltaiset metsät voidaan erottaa sekametsistä, joissa lehtipuuosuus voi vaihdella pienialaisesti metsän sisällä, on perustelua määrittää kiellon piirissä olevalle rehevälle lehtipuumetsälle vähimmäispinta-ala. Myös kiellon piirissä olevalle suon kasvitieteellisen määritelmän mukaiselle korvelle olisi perusteltua määritellä vähimmäispinta-ala, sillä pienialaisten ohutturpeisten korpilaikkujen tunnistaminen suokasvillisuuden peittävyyden ja pääpuulajin perusteella on vaikeaa. Todettakoon selvyyden vuoksi, että kasvitieteellisen määritelmän käyttäminen korven määrittelyssä on tarkoituksenmukaista. Vähimmäispinta-ala liittyy myös hakkuiden ja metsänhoitotöiden suunnittelussa ja toteutuksessa käytettyjen käsittely-yksiköiden kokoon, johon kiellon piirissä olevien kohteiden vähimmäispinta-ala tulisi suhteuttaa. Käsittely-yksiköiden muodostamisessa käytettävän metsikkökuvion keskimääräinen koko on Etelä-Suomessa alle kaksi hehtaaria, mutta niiden koko voi vaihdella merkittävästi. Jotta kiellon piirissä olevat alueet voidaan tunnistaa ja rajata luotettavasti ja että kiellon huomiointi voidaan sovittaa yhteen metsien hakkuiden suunnittelun ja toteutuksen kanssa, voidaan puolen hehtaarin vähimmäispinta-alaa rehevien lehtipuuvaltaisten metsien ja korpien osalta pitää perusteltuna. Toisaalta, jotta kiellon piiriin kuuluvat alueet kattavat merkittävän osan linnustoltaan tiheimmistä alueista ja kiellolla olisi siten merkittävä vaikutus lintujen suojelulle, ei vähimmäispinta-alaa tulisi nostaa ehdotetusta puolesta hehtaarista.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että ehdotettua metsälain 10 c §:n 2 momenttia olisi tarkoituksenmukaista muuttaa seuraavasti:

*Puunkorjuu on kiellettyä **sellaisissa korvissa ja** rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, ~~sekä korvissa~~ **joiden pinta-ala on yli 0,5 hehtaaria,** ~~ja~~ **sekä** rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1 päivän toukokuuta ja 31 päivän heinäkuuta välisenä aikana ja muualla Suomessa 15 päivän huhtikuuta ja 15 päivän heinäkuuta välisenä aikana. Tällaisen alueen läpi saa kuitenkin kuljettaa korjattua puuta jo aiemmin käytössä ollutta ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle.*

Arviointivelvollisuuden ja ennaltaehkäisevien toimien täsmentäminen

Lausunnoissa nostettiin esiin metsälain 10 c §:n 1 momentissa ehdotettu ennakkoarviointi ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Syke katsoi lausunnoissaan, että linnuston arviointiin tarvittavia toimia ja lieventämistoimia ei kuvata esityksessä tavalla, jolla voitaisiin varmistua niiden riittävyydestä. Myös BirdLife viittasi ennaltaehkäiseviin toimenpiteiden epäselvyyteen ja korosti myös dokumentoinnin tarpeellisuutta. Syke viittasi lausunnossaan maastohavainnointiin ja erityisosaamiseen tarpeeseen. Myös Suomen luonnonsuojeluliitto korosti asiantuntijan arviota arviointivelvollisuuden osalta ja ennalta ehkäiseviä toimia valittaessa. Metsähallitus nosti esille, että esityksessä tulisi vielä selkeämmin kuvata linnuston arviointia sekä ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä. Luonnonvarakeskus (Luke) puolestaan katsoi, että esitykseen tulisi selventää linnustovaikutuksien arvioinnin menetelmiä ja aineistoja.

Ehdotetussa metsälain 10 c §:n 1 momentissa säädettäisiin ennakkoarvioinnista ja asianmukaisista ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä. Momentissa tarkoitetun ennakkoarvioinnin ja sen perusteella toteutettavien estävien toimenpiteiden laajuus ja tarvittavat toimenpiteet voivat vaihdella merkittävästi kohdekohtaisesti ja sen perusteella mistä metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvästä toimenpiteestä kulloinkin on kysymys. On otettava huomioon, että vaikka metsänhakkuut ovatkin tärkein linnustoon vaikuttava metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvä ihmistoiminto, metsien hoitamiseen ja käyttämiseen luetaan myös muitakin työlajeja, joilla voi olla linnustovaikutuksia ja joissa lintujen suojelu tulee myöskin huomioida. Tästä syystä ennakkoarvioinnista ja estävistä toimista ei käytännössä voida laatia yksiselitteistä luetteloa kuhunkin eri soveltamistilanteeseen. Esityksessä ehdotetun 10 c §:n estäviä toimenpiteitä on kuitenkin täsmennetty 10 c §:n 2, 3 ja 4 momenteissa, joihin sisältyvillä velvoitteilla pyritään suojelemaan lintujen pesintää ja estämään pesien tahatonta tuhoutumista. Samoin 10 c §:n velvoitteita on kuvattu laajasti säännöskohtaisissa perusteluissa. Säännöskohtaisiin perusteluihin on muun muassa täsmennetty, että linnuston arvioinnissa olennaista ei olisi tunnistaa kaikkia alueella pesiviä yksittäisiä lintulajeja, vaan arviointi keskittyisi pesien vahingoittamisen estämiseen lintulajista riippumatta sekä tiettyihin lintulajeihin, joiden kantoihin häirinnällä voisi olla merkittävä vaikutus. Tällöin myöskään linnuston arviointiin ei olisi tarpeellista liittää erillisiä muodollisia ammattitaitovaatimuksia ja se voisi tapahtua puunkorjuun sekä muiden metsien hoitoon käyttöön liittyvien toimenpiteiden tavanomaisen suunnittelun yhteydessä. Ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä säädöskohtaisissa perusteluissa todetaan muun muassa, että ennalta ehkäisevissä toimenpiteissä lähtökohtana on lintujen pesinnän turvaaminen. Näin ollen erityistä huomiota ja varovaisuutta on osoitettava lintujen pesinnän kannalta keskeisten ajankohtien aikaan tehtävässä puunkorjuussa. Ennaltaehkäiseviksi toimenpiteiksi voitaisiin käytännössä katsoa myös se mitä jäljempänä 3 momentissa säädetään edellisen puusukupolvien haapojen, kolopuiden sekä pystylahopuiden säästämisestä. Erityistä huomioita ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä suunniteltaessa tulisi kiinnittää puunkorjuusta aiheutuvan häiriön estämiseen, joka johtaisi pesinnän keskeytymiseen. Näin ollen häirintään liittyvät estävät toimenpiteet rajoittuisivat käytännössä pesintäaikaan, eikä häirintäkiellon perusteella olisi tarkoituksenmukaista rajoittaa laajemmin pesän ympäristön metsänkäsittelyä kyseisen lajin pesintäajan ulkopuolella.

Tarkoituksena on, että toimeenpanon tueksi valmistellaan myös käytännön opas linnuston huomioon ottamisesta metsänhakkuussa ja muussa metsänkäsittelyssä. Opas olisi käytännönläheinen

työkalu metsäsektorin eri toimijoille ja sen laadinta aloitetaan lain voimaantulon yhteydessä. Lisäksi ehdotetun metsälain 10 c §:n 6 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä metsän hoitamisessa ja käyttämisessä.

Luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennettujen tietojen hyödyntäminen linnuston huomioimisessa ja maastossa tehtävä arviointi

Ympäristövaliokunta tuo lausunnossaan esille vakavan huolen, joka liittyy siihen, että kaikkien linnun pesien havaitseminen on vaikeaa ja vaatii osaamista, koska useat linnut pyrkivät piilottamaan pesänsä, sekä siihen, ettei olennaisena lintujen huomioimisessa hyödynnettävänä tietolähteenä toimiva luonnonsuojelun tietojärjestelmä sisällä kattavaa tietoa eri lintulajien pesinnästä. Valiokunnan mukaan edellä mainitut näkökohdat ovat merkityksellisiä, koska ne vaikuttavat samanaikaisesti lakiehdotuksen tavoitteiden toteutumiseen sekä käytännön sovellettavuuteen. Luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennetun lajitiedon kattavuuteen kiinnitetään huomioita myös ympäristöministeriön ja lupa- ja valvontaviraston lausunnoissa. Lupa- ja valvontaviraston lausunnossa todetaan, ettei tukeutumalla pelkästään luonnonsuojelun tietojärjestelmän tietoihin voi saada riittävän luotettavaa kuvaa pesimälinnustosta arvioinnin tekemiseen ja että tästä syystä paikan päällä tehtävä pesimälinnuston arviointi olisi välttämätöntä direktiivin velvoitteiden täyttämiseksi. Myös Syke toteaa, että linnuston luotettava arviointi vaatii maastohavainnointia.

Myös maa- ja metsätalousministeriö pitää edellä esitettyjä näkökohtia tärkeinä sen varmistamiseksi, että alueella pesivän linnuston pesinnän turvaaminen otetaan huomioon suunnittelussa ja toteutuksessa riittävällä tavalla. On myös selvää, että koska luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennetut tiedot eivät kata kaikkien lintulajeja ja niiden pesien sijaintia, ei ennakkoarviointi voi perustua yksinomaan luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennettuihin tietoihin. Maastossa tehtävän havainnoinnin tarpeellisuus, ja laajuus riippuu siitä, milloin puunkorjuu suoritetaan suhteessa lintujen pesintään ja ollaanko sellaisella alueella, jossa tiedetään ennakkotietojen perusteella pesivän vähän lintuja. Olennaista on, että suunnittelussa hyödynnetään kaikkia pesälinnustoon liittyviä tietoja. Maastossa ennen puunkorjuuta tehtävä arviointi voidaan katsoa usein perustelluksi, kun hakkuu tapahtuu lintujen yleisimpänä pesintäaikana, eikä kyseessä ole metsätyyppi, jossa lintutiheyden tiedetään tavallisesti olevan alhainen. Olennaista maastossa tehtävässä arvioinnissa olisi tällöin havainnoida lintujen pesiä ja merkitä havaittujen pesien sijainti puunkorjuusuunnitelmaan. Koska kielto vahingoittaa pesiä, joissa pesintä on käynnissä, koskee kaikkia lintulajeja, ei lintulajien tunnistamisella olisi erityistä merkitystä eikä arviointiin olisi näin ollen tarpeellista liittää erityisiä ammattitaitovaatimuksia. Sen sijaan osaamisvaatimukset liittyisivät ensisijaisesti kykyyn tunnistaa todennäköisiä pesäpuita ja maassa pesivien lajien pesäpaikkoja. Pesien tunnistamiseen liittyviä ohjeita sisältyy jossakin määrin nykyisiin suosituksiin. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, ettei nykyinen ohjeistus ole tältä osin riittävä, ja katsoo tarpeelliseksi, että pesien havaitsemista koskeva tieto kootaan käytännön toiminnassa helposti omaksuttavan oppaan muotoon. Oppaan tulee tukea lintujen pesien tunnistamisen ja havaittujen pesien huomioinnin integroimista puunkorjuun sekä muiden metsänhoitotöiden suunnittelu- ja toteutusprosesseihin. Tällä pyritään siihen, että lakiesityksen tavoitteet toteutuvat käytäntöön soveltamiseen liittyvät näkökohdat huomioiden. Maa- ja metsätalousministeriö pitää myös todennäköisenä, että yritykset joutuvat kouluttamaan henkilöstöään merkittävissä määrin sekä päivittämään puunkorjuusuunnitelmien laadintaa ohjaavaa sisäistä ohjeistusta pesätietojen keräämisen ja merkitsemisen osalta.

Hakkuukiellon piirissä olevat metsätyypit ja edellisen puusukupolven isojen haapojen, kolopuiden ja pystylahopuiden korjuukielto

BirdLife, Suomen luonnonsuojeluliitto, Syke, WWF ja Luontopaneeli esittivät, että hakkuista tulisi luopua kaikissa metsissä lintujen pesintäaikana. Toisaalta Suomen luonnonsuojeluliito esitti, että hakkuukiellon tulisi koskea reheviä sekapuustoisia metsiä rehevien lehtipuuvaltaisten metsien lisäksi. BirdLife esitti hakkuukiellon piiriin kaikkia reheviä metsätyyppejä valtapuulajista riippumatta. Luontopaneelin mukaan hakkuukiellon rajoituksia tulisi laajentaa runsaimpiin lehti- ja sekametsiin sekä reheviin kuusikoihin. Myös Luke esitti laajempaa kasvupaikkatyyppirajausta hakkuukiellon alaisiin kohteisiin, kuitenkaan yksilöimättä rajausta tarkemmin. Syke, Suomen luonnonsuojeluliitto sekä Luontopaneeli esittivät lausunnoissaan, että linnustolle tärkeiden rakennepiirteiden säilyttämisen velvollisuus tulisi laajentaa ympärivuotiseksi. Ympäristövaliokunta suhtautui lausunnossaan rakennepiirteiden ympärivuotiseen säilyttämisvelvollisuuteen myönteisesti.

Esitykseen sisältyvä tiettyjä metsiä koskeva yleisimpään lintujen pesintäaikaan sijoittuva hakkuukielto koskee lehtipuuvaltaisia reheviä metsiä, korpia sekä rantametsiä. Hakkuukiellon piirissä olevat elinympäristöt ovat yleensä lintutiheimpiä elinympäristöjä, joissa myös linnunpesien tahattoman tuhoutumisen mahdollisuus on kaikista korkein. Pesintätiheyteen vaikuttavat tosiasiassa useat metsän ominaisuudet, kuten esimerkiksi puuston varttuneisuus sekä metsän maantieteellinen sijainti.

Arvioitaessa ehdotetun metsälain 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettujen tiettynä aikana puunkorjuukiellon piirissä olevien metsien riittävyyttä suhteessa linnuston suojelutavoitteiseen, tulee samanaikaisesti ottaa huomioon myös ne kiellot, jotka koskevat kaikkia metsiä metsätyypistä ja pesivien lintujen tiheydestä riippumatta. Lähtökohtaisesti kielto vahingoittaa havaittuja linnun pesiä, joissa pesintä on käynnissä, koskee kaikkia metsiä, eikä sitä ole sidottu johonkin tiettyyn päivämäärään. Lisäksi on huomioitava, että myös nykyiseen luonnonsuojelulakiin (9/2023) sisältyvä kielto vahingoittaa toistuvasti käytössä olevia pesiä on edelleen voimassa. Samoin tulee ottaa huomioon velvoite säästää kaikki edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut ja pystylahopuut ehdotetun 10 c §:n 2 momentissa määritettynä aikana riippumatta siitä havaitaanko niissä linnun pesiä. Näin ollen maa- ja metsätalousministeriö ei pidä kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmukaisena laajentaa 2 momentin määräaikaista puunkorjuuta koskevaa kieltoa uusiin metsätyyppeihin.

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää maa- ja metsätalousvaliokuntaa kiinnittämään huomioita siihen, että vaikka on selvää, että isojen edellisen puusukupolven, kolopuiden ja kuolleiden pystypuiden esiintyminen liittyy useiden eri lintulajien suotuisten elinolosuhteiden ylläpitämiseen parantaen kyseisten lajien mahdollisuutta lisääntyä alueella pitkällä aikajänteellä, olisi edellä mainittujen rakennepiirteiden pysyvää säilyttämistä koskevan velvoitteen säätämisessä tuolloin kyse ensi sijaisesti lintujen elinympäristöjen suojelemisesta. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, ettei kyseisten lisääntymistä parantavien elinolosuhteiden luominen ja suojeleminen pysyvästi sisälly lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteisiin, joista säädetään luonnonsuojelulain 70 §:ssä. Edellä mainitusta syystä maa- ja metsätalousministeriö ei pidä perusteltuna muuttaa isojen edellisen puusukupolven haapojen, kolopuiden ja kuolleiden pystypuiden säilyttämisvelvoitetta ympärivuotiseksi.

Korjaus 10 c §:n 5 momentin viittaukseen

Maa- ja metsätalousministeriö nostaa esiin, että ehdotetun metsälain 10 c §:n 5 momentin lopusta puuttuu viittaus pykälän 6 momentin nojalla säädettyihin velvoitteisiin. Momentin lopussa viitataan pykälän 1–4 momentissa ja 7 momentin nojalla säädettyjen velvoitteiden noudattamiseen. Momentista on esityksen valmistelun yhteydessä epähuomiossa jäänyt pois viittaus pykälän 6 momentin nojalla annettuihin säännöksiin. Ehdotetussa uudessa 10 c §:ssä on kaksi asetuksenantovaltuutusta. Ensinnäkin pykälän 6 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan

antaa tarkempia säännöksiä linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä metsän hoitamisessa ja käyttämisessä. Lisäksi pykälän 7 momentissa säädetään, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetuista harvalukuisista petolintulajeista, petolintujen pesien läheisyyttä koskevista etäisyyksistä ja kiellon ajankohdasta eri petolintujen osalta. Näin ollen pykälän 7 momentissa ministeriö velvoitetaan antamaan kyseinen asetus. Sen sijaan pykälän 6 momentin mukaan ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä. Vaikka tässä vaiheessa ei vielä ole varmuutta siitä, missä vaiheessa tällainen asetus mahdollisesti annettaisiin, on johdonmukaista, että myös siihen viitattaisiin pykälän 5 momentissa, jossa luetellaan velvoitteet, joita on noudatettava, jottei tekoa pidetä tahallisena. Esityksessä näin ollen viitataan 10 c §:ään sisältyvistä asetuksenantovaltuutuksista vain toiseen, kun olisi johdonmukaista viitata molempiin asetuksenantovaltuuksiin eli pykälän 6 ja 7 momenttiin.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että ehdotettua metsälain 10 c §:n 5 momenttia tulisi muuttaa seuraavasti:

> *Metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuvaa lintulajin yksilön tappamista tai häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisena tekona eikä metsästyslain (615/1993) 37 §:n 1 momentissa säädetyn tai 50 §:n 2 momentin nojalla annettujen säännösten rikkomisena, jos metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä on noudatettu tämän pykälän 1–4 momentissa ~~ja~~ **sekä 6 ja** 7 momentin nojalla säädettyjä velvoitteita.*

Salassa pidettävien lajitietojen luovutus

Salassa pidettävien tietojen luovutusta koskevat huomiot liittyvät tietojensaantioikeutta koskeviin uusiin säännöksiin eli ehdotettuihin luonnonsuojelulain 120 §:ään ja metsälain 10 d §:ään samoin kuin luovutettujen tietojen käyttöä koskevaan uuteen säännökseen (vaitiolovelvollisuus) eli Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain (419/2011) 13 c §:ään.

Metsätaloutta edustaneet lausunnonantajat pitivät tärkeänä uusia säännöksiä, jotka mahdollistavat salassa pidettävien tietojen luovuttamisen. Myös luontopaneelin mielestä on tärkeää, että maanomistajilla on mahdollisuus hyödyntää parasta mahdollista lintuaineistoa. Paneeli toteaa, että siksi on hyvä, että luonnonsuojelulakiin ja metsälakiin on nyt lisätty säännökset, jotka mahdollistavat salassa pidettävien lintulajeja koskevien tietojen luovuttamisen yksityisille tahoille ja muille metsätaloutta harjoittaville tahoille kuten kunnille tai seurakunnille. BirdLife taas katsoi, että luonnonsuojelulain 120 §:ään ei pidä tehdä muutoksia, vaan toimia nykykäytännön mukaan, jossa viranomaiset tarkistavat lajitiedot metsänkäyttöilmoituksen saatuaan. Vaikka lausunnossa ei ole sitä mainittu, oletettavasti BirdLife ei kannattanut vastaavaa ehdotettua metsälain tietojensaantioikeussäännöstä. Myöskään Luonnonsuojeluliitto ei kannattanut ehdotettuja uusia tietojensaantioikeussäännöksiä. Liiton mielestä tietojen luovutus kannattaisi ratkaista kokonaisvaltaisesti ympäristöministeriössä vireillä olevan lakihankkeen yhteydessä.

Näkemykset jakautuivat sen suhteen, tarvitaanko salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä. Tämän tarpeen osalta maa- ja metsätalousministeriö viittaa erityisesti eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen lausuntoon (ks. HE 30/2026 vp s. 61). Ministeriön mielestä on perusteltua ratkaista salassa pidettävien lintulajeja koskevien tietojen luovuttaminen tässä esityksessä, koska ehdotetut säännökset liittyvät ehdotettuihin velvoitteisiin linnuston huomioon ottamiseksi. Lisäksi voidaan todeta, että ehdotetut säännökset liittyvät myös Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettuun lakiin. Kyseisellä lailla ei maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan ole selkeää yhtymäkohtaa ympäristöministeriön tietovarantoja koskevaan lakihankkeeseen.

Erityissäännösten tarve

Ympäristöministeriö nosti lausunnossaan esiin, että lintulajeja koskevan tiedon antaminen metsätaloustoimien suunnittelemiseksi ei vaaranna lintulajien suojelua ja siten tietoja ei katsottaisi salassa pidettäväksi. Ympäristöministeriön mukaan esitetty luonnonsuojelulain 120 §:n 3 momentti tulisi erittäin harvoin sovellettavaksi.

Ympäristöministeriö viittaa lausunnossaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) 24 §:n 14 kohtaan, jonka mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, “asiakirjat, jotka sisältävät tietoja uhanalaisista eläin- tai kasvilajeista tai arvokkaiden luonnonalueiden suojelusta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi kysymyksessä olevan eläin- tai kasvilajin tai alueen suojelun”. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että voimassa olevan luonnonsuojelulain 120 §:n 2 momentin mukaan “[y]lläpitäjillä sekä Suomen metsäkeskuksella, kunnilla ja maakuntien liitoilla, Suomen riistakeskuksella ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada luonnonsuojelun tietojärjestelmästä tiedot, jotka ovat välttämättömiä niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi”. Maa- ja metsätalousministeriö viittaa kyseisen säännöksen esitöihin (HE 76/2022 vp s. 255). Pykälässä mainittujen organisaatioiden tiedonsaantioikeus perustuu siis erityissäännökseen eikä julkisuuslain säännökseen, joka sallii salassa pidettävän lajitiedon luovuttamisen silloin, kun siitä ei aiheudu vaaraa ao. uhanalaisen lajin suojelulle. Vastaavalla tavalla on tarpeen erityissäännöksellä varmistaa, että yksityiset tahot saavat ehdotetuissa pykälissä säädettyjen edellytysten täyttyessä salassa pidettävät tiedot. Kuten edellä on todettu, viranomaisten, metsäkeskuksen ja yksityisten tahojen tietojensaantioikeus voisi mahdollisesti perustua julkisuuslain 24 §:n 14 kohtaankin. Kyseinen säännös jättää viranomaiselle kuitenkin harkintaa ja mahdollisuuden arvioida, vaarantaako tietojen luovuttaminen lajinsuojelun. Käytäntö on myös osoittanut, että yksityiset tahot ovat saaneet salassa pidettävät tiedot vasta hallintoasian vireilletulon jälkeen eli metsänkäyttöilmoituksen tekemisen jälkeen (ks. myös HE 30/2026 vp s. 45). Tämä käytäntö on perustunut julkisuuslain 11 §:ään eli asianosaisen tiedonsaantioikeuteen. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että erityissäännökset ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että maanomistajat, hakkuuoikeuden haltijat sekä niiden lukuun toimivat saavat linnuston huomioon ottamiseksi välttämättömät tiedot toimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta varten riittävän varhaisessa vaiheessa. Siitä, että tiedot luovutettaisiin vasta metsänkäyttöilmoituksen tekemisen jälkeen, aiheutuu maanomistajille ja metsäalan toimijoille ylimääräisiä kustannuksia.

Petolintujen vainon riskin lisääntyminen

BirdLifen mukaan sensitiivisten lajitietojen saatavuuteen esitetyillä muutoksilla on merkittävä riski petolintujen vainon lisääntymiseen eikä siitä syystä kannata esitystä. Birdlife viittaa ilmeisesti sensitiivisellä lajitiedolla niihin lajitietoihin, jotka ovat salassa pidettäviä tietoja. Maa- ja metsätalousministeriön näkemys on, että muutos ei lisää petolintujen vainon riskiä. Muutoksella ei rajoiteta viranomaisen mahdollisuutta soveltaa salassapitoa petolintuja koskeviin tietoihin, eikä salassa pidettäviä lajitietoja saa jatkossakaan paljastaa sivullisille. Maa- ja metsätalousministeriö pitää vähäisenä riskiä, että maanomistajat, hakkuuoikeuden haltijat sekä heidän lukuunsa toimivat syyllistyisivät petolintujen vainoamiseen. Tähän liittyy myös se, että yksityiset tahot saavat nykyisinkin salassa pidettäviä tietoja metsänkäyttöilmoituksen tekemisen jälkeen, eikä ministeriöllä ole tiedossa, että se olisi johtanut petolintujen vainoamiseen. Esityksessä on nimenomaan pyritty huolehtimaan siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Salassa pidettävien tietojen edelleenluovuttaminen

Lajitietojen saatavuuteen liittyen MTK nosti esille, että salassapitosäädökset eivät mahdollista tietojen välittämistä eteenpäin. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa kaksi eri toimijaa joutuu tekemään samaa asiaa koskevan tietopyynnön. Myös Koneyrittäjät pitivät tätä hallinnollisesti raskaana menettelynä.

Lausunnonantajien tarkoittama tilanne on tunnistettu esityksen valmistelussa. Lainvalmistelussa tulee kuitenkin ottaa huomioon muitakin näkökohtia. Näitä näkökohtia on osin jo mainittu aiemmassa 2.4.2026 päivätyssä vastauksessa maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Julkisuuslain 2 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta. Sen mukaan kyseisessä laissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Salassapitosäännökset on pyritty keskittämään julkisuuslakiin. Julkisuuslaissa on myös joitain säännöksiä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Usein on kuitenkin tarpeen erityissäännöksin huolehtia tietojensaantioikeuksista salassa pidettäviin tietoihin. Viranomaisen asiakirjojen tiedonhallinnasta ja tietojärjestelmien käytöstä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki). Lain 10 §:ssä säädetään tiedonhallintalautakunnasta. Se taas on antanut suosituksen salassa pidettävien tietojen käsittelystä. Julkisuuslaki ja tiedonhallintolaki ovat ns. hallinnon yleislakeja.

Tämän esityksen kannalta on keskeistä ymmärtää, miten salassa pidettäviä tietoja käsitellään ja miten niitä luovutetaan. Tiedonhallintalautakunnan suosituksessa[1] todetaan mm. seuraavaa:

- ”Salassapito tarkoittaa julkisuuslain 22 §:n 2 momentin mukaan sitä, että salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi. Tavoitteena on suojata salassa pidettävä tieto riippumatta siitä, missä tai miten se esitetään.” (suositus s. 7)
- “Salassa pidettävien tietojen käsittelyä koskevat vaatimukset ovat olennainen arviointikohde tiedonhallintayksikön selvittäessä tiedonhallintalain 13.1 §:n mukaisesti olennaisia sen tietojenkäsittelyyn kohdistuvia riskejä ja sen mitoittaessa tietoturvallisuustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti. Riskiarvioinnin perusteella tiedonhallintayksiköt ja niissä toimivat viranomaiset voivat varmistaa tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein salassa pidettäviä tietoja sisältävien tietoaineistojen turvallisuuden (tiedonhallintalaki 15 §) sekä tietojen käsittelyn edellyttämät käyttöoikeudet tietojärjestelmiin (tiedonhallintalaki 16 §). Lisäksi tiedonhallintalain 14 §:ssä säädetään vaatimuksista salassa pidettävien tietojen siirtämiselle tietoverkoissa.” (suositus s. 8)
- Täytyy kuitenkin muistaa, että mitään salassa pidettävää tietoa ei tule joutua vääriin käsiin. Kaikki salassa pidettävä tieto on suojattava erittäin hyvin. (suositus s. 14)

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että ehdotuksen mukaan metsäkeskus saa tietyin edellytyksin luovuttaa salassa pidettäviä tietoja. Metsäkeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos ja se noudattaa toiminnassaan hallinnon yleislakeja kuten julkisuuslakia ja tiedonhallintalakia. Tehtävien hoitamiseen liittyy virkavastuu. MTK on sen sijaan ovat esittänyt, että yksityisten tahojen pitäisi voida luovuttaa salassa pidettäviä tietoja sähköisesti edelleen eli esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen pitäisi saada luovuttaa (sähköisesti) tietoja maanomistajalle ja sopimuskumppaneilleen. Myös Koneyrittäjät kiinnittivät huomiota salassa pidettävien tietojen käsittelyn hallinnolliseen raskauteen.

[1] Suositus salassa pidettävien asiakirjojen käsittelystä. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:4.

Metsätietolakia koskevan lakiehdotuksen 13 c §:n perusteluissa todetaan: ” Tarkoituksena on, että metsäkeskus tai luonnonsuojelun valtion viranomainen tai luonnonsuojelun asiantuntijaviranomainen luovuttaa salassa pidettävät lintulajeja koskevat tiedot yksityisille tahoille. Tietojen salassapito voisi vaarantua, jos yksityisille sallittaisiin salassa pidettävän tiedon edelleen luovuttaminen.”

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan on teknisesti mahdollista kirjoittaa sellainen pykälä, joka sallii tietojen edelleenluovutuksen. Edelleenluovutuksen osalta tulisi kuitenkin arvioida sitä, miten varmistutaan salassa pidettävien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta, kun tietoja luovutetaan edelleen. Millä tavalla edelleen luovuttavan tahon (esimerkiksi metsänhoitoyhdistys) tulisi arvioida sopimuskumppaninsa tietojärjestelmän tietoturvavaatimuksia ennen kuin salassa pidettäviä tietoja luovutettaisiin? Ja millä tavoin varmistettaisiin, ettei tämä sopimuskumppani luovuta tietoja edelleen? Lisäksi tällaisessa tapauksessa pitäisi ratkaista vastuukysymykset eli millaisesta vastuusta säädettäisiin tietojen edelleenluovuttajalle.

Maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan tietojen edelleenluovutuksissa todennäköisesti olisi kyse perustuslain 124 §:n mukaisesta julkisesta hallintotehtävästä. Kyseisten tehtävien kirjo on laaja. Maa- ja metsätalousvaliokunnalle tutuimpia esimerkkejä ovat Suomen metsäkeskuksen ja Suomen riistakeskuksen tehtävät. Myös esimerkiksi asiakirjojen skannauksen ulkoistaminen yksityiselle taholle on julkinen hallintotehtävä (ks. esim. HE 13/2025 vp ja HE 81/2025 vp). Jos asiakirjojen skannauskin on julkinen hallintotehtävä, eikö silloin yksityisen tahon tekemä tietojen luovutus ole julkinen hallintotehtävä? Tietojen luovuttaminen on yksi tyypillisesti viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville kuuluvista tehtävistä. Julkisten hallintotehtävien hoitamiseen kuuluu mm. hallinnon yleislakien noudattaminen ja virkavastuu. Julkisten hallintotehtävien hoitaminen on myös laillisuusvalvonnan piirissä. Julkisen hallintotehtävän antamisen tulee olla myös tarkoituksenmukaista. Ministeriö ei pidä perusteltuna sitä, että suuresta joukosta metsäalan palveluntarjoajia tulisi julkisen hallintotehtävän hoitajia. Ministeriö arvioi, etteivät metsäalan palveluntarjoajat todennäköisesti edes haluaisi tällaista tehtävää.

Useamman tahon yhdessä tekemä tietopyyntö ja sitä koskeva muutosehdotus

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan tietojen luovuttamiseen liittyvä asia olisi mahdollisesti järjestettävissä siten, että ne tahot, jotka tarvitsevat samaa kiinteistöä tai muuta aluetta koskevia samoja salassa pidettäviä tietoja, yhdessä tekisivät tietopyynnön metsäkeskukselle. Tällöin tietojen luovuttamisesta päättäisi metsäkeskus ja vältyttäisiin mm. julkiseen hallintotehtävään liittyvältä problematiikalta.

Hallintolain (434/2003) 25 §:ssä säädetään asioiden yhdessä käsittelemisestä seuraavasti:
“Jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, viranomaisen on valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä tai jollei se ole asian laadun taikka luonteen vuoksi tarpeetonta”.

Hallintolain säännökseen liittyen voidaan todeta, että niiden tahojen, jotka tarvitsevat samoja salassa pidettäviä tietoja, voisi olla tarkoituksenmukaista tehdä yksi yhteinen hakemus metsäkeskukselle. Tällöin ei ole tarpeen toimia ehdotetun vaitiolovelvollisuutta koskevan metsätietolain 13 c §:n mukaisesti. Yhteisen hakemuksen tehneillä ja siihen päätöksen saaneilla on tietysti tieto siitä, että toisillakin osapuolilla on samat salassa pidettävät tiedot.

Edellä olevaan liittyen maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että ehdotettua metsätietolain 13 §:n 1 momenttia voisi täydentää seuraavasti:

> *Tietojen luovuttamista haetaan kirjallisesti metsäkeskukselta.* ***Useampi taho voi hakea tietojen luovuttamista yhdessä, jos hakemukset liittyvät läheisesti toisiinsa.***

Selvyyden vuoksi todettakoon, että metsäkeskus viime kädessä päättää hallintolain 25 §:n mukaisesti, mitkä asiat ratkaistaan yhdessä.

Vaihtoehtoinen toimintatapa

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että kuten tiedonhallintalautakunnan suosituksessakin todetaan, on tärkeää muistaa, että mitään salassa pidettävää tietoa ei tule joutua vääriin käsiin. Kaikki salassa pidettävä tieto on suojattava erittäin hyvin. Ministeriö korostaa, että tiedon salassapito ei kuitenkaan estä sitä, että hakkuu- tai muuhun toimenpidesuunnitelmaan rajataan selkeästi alueet, joilla toimenpiteitä ei tehdä ja jolla ei saa kulkea. Rajauksen tarkempaa syytä eli salassa pidettävää lintulajitietoa ei siis saa merkitä asiakirjaan, jos se on tarkoitus luovuttaa edelleen toiselle sopimuskumppanille. Ministeriön mielestä olennaisinta on, että salassa pidettävä tieto on sillä, joka tekee hakkuusuunnitelman tai muuta toimenpidettä koskevan suunnitelman. Tämä taho pystyy merkitsemään suunnitelmaan rajoitusalueet ja kokonaan hakkuiden ulkopuolelle jätettävät kohteet sekä alueet, joilla puunkorjuu ja metsänhoitotoimenpiteet on kielletty.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että jos useampi taho tarvitsee samoja salassa pidettäviä tietoja, liittyy siihen asian luonteen vuoksi hallinnollista taakkaa, jotta tiedot tulisivat asianmukaisesti suojatuiksi. Lakisääteisten lintuihin liittyvien velvoitteiden huomioon ottamiseksi on kuitenkin useimmiten riittävää, että salassa pidettävät tiedot ovat suunnitelman laatijalla, joka voi suunnitelmaan merkitä lajisuojelun kannalta tarpeelliset toimet ja metsänkäsittelyn ulkopuolelle jätettävät alueet. On ao. metsäalan palvelun tarjoajien harkinnassa, kummalla tavoin ne toimivat. Edellä olevan perusteella ministeriö ei näe aihetta tarkistaa esitystä siten, että yksityiset tahot saisivat luovuttaa salassa pidettäviä tietoja.

Ympäristövaliokunnan lausunto

Ympäristövaliokunnan lausunnossa viitataan metsätietolakia koskevan lakiehdotuksen 13 c §:ään, jonka otsikkona on luovutettujen tietojen käyttö. Valiokunta viittaa ehdotettuun vaitiolovelvollisuutta koskevaan sääntelyyn, joka mahdollistaisi sen, että esimerkiksi maanomistaja ja tämän sopimuskumppani, jotka ovat saaneet samat salassa pidettävät lintutiedot, pystyvät keskustelemaan asiasta keskenään. Valiokunta oli kiinnittänyt asiaan lausuntojen johdosta huomiota. Valiokunnan mukaan poikkeus vaitiolovelvollisuuteen tulee pyrkiä toteuttamaan käytännönläheisellä tavalla.

Tässä muistiossa on edellä selostettu, miksi salassa pidettävien tietojen edelleenluovuttamisesta ei ehdoteta säädettäväksi. Käytännönläheisyyden ohella tulee ottaa huomioon asiaan liittyvät useat edellä selostetut oikeudelliset näkökohdat. Maa- ja metsätalousministeriön mielestä asiassa on kuitenkin löydettävissä käytännönläheinen toimintatapa. Ministeriö viittaa tällä siihen, mitä edellä on todettu (Vaihtoehtoinen toimintatapa). Olennaista on, että suunnitelmaa tekevällä taholla ovat salassa pidettävät tiedot ja että tämä voi merkitä suunnitelmaan alueet, joilla toimenpiteitä ei saa tehdä. Kun suunnitelmassa ei mainita salassa pidettävää lajitietoa, voidaan suunnitelma välittää edelleen toiselle yritykselle sähköisesti. Edellä olevan lisäksi tärkeää on, että maanomistajalla on käytössään salassa pidettävät tiedot. Metsänomistaja saa tiedot käyttöönsä sähköisessä muodossa metsäkeskuksen sähköisessä palvelussa. Maanomistajalla on syytä olla salassa pidettävä lajitieto, jotta hän ymmärtää, miksi suunnitelmaan on tehty rajauksia alueista, joilla toimenpiteitä tehdään.

Luovutettavien salassa pidettävien tietojen laajuus

SLC ja Suomen Metsäkeskus esittivät, että salassa pidettävien lajitietojen saaminen tulisi laajentaa koskemaan kaikkia eliölajeja. Metsäkeskus ja Suomen luonnonsuojeluliitto nostivat lausunnoissaan esille, että kaikkia lajitietoja koskevaa tietojen luovutusta olisi perusteltua arvioida valmistelussa olevan ympäristöhallinnon tietovarantoja koskevien säännösten yhteydessä (YM067:00/2024). Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että salassa pidettävien lajitietojen saantia koskeva sääntely laajennettaisiin jatkossa koskemaan kaikkia eliölajeja. Ministeriö on samaa mieltä siitä, että asia on muiden kuin lintulajien osalta tarpeen hoitaa ympäristöministeriössä vireillä olevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä. Ympäristöministeriön säädöshankkeessa on tällöin tarpeen tarkistaa luonnonsuojelulain ja metsälain säännökset salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta (= tietojensaantioikeus). Sen sijaan metsätietolakia ei ole tarpeen kyseisessä ympäristöministeriön hankkeessa muuttaa, koska sen sääntely kytkeytyy eräisiin sähköisiin luovutustapoihin eikä oikeuteen saada salassa pidettäviä tietoja.

Todettakoon, että luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennettujen lajitietojen selaamiseen käytettävän julkisen Luonnontieteellisen keskusmuseon ylläpitämän Laji.fi portaalin mukaan (tilanne 16.4.2026, OTSO-metsätalousrajaus) metsälajeja koskevista havainnoista pois lukien petolintujen havainnot on julkisia 63 % ja vastaavasti petolintujen havainnoista julkisia on 0 %.

Lajitiedot ja harmaa suojelu

Maanomistajain liitto ja Suomen yhteismetsät kannattivat yhteisessä lausunnossaan metsälakiin esitettyä salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevaa säännöstä (10 d §). Mainitut tahot esittivät tarkennuksena, että riskikohteita koskevan paikkatiedon luovuttaminen rajataan metsänomistajille suunnattuun tiedonsaantiin. Näiden tahojen mukaan tietojen julkaiseminen laajasti avoimena paikkatietoaineistona voisi käytännössä johtaa vastaavanlaisiin ilmiöihin kuin aiemmin on havaittu korkean suojeluarvon (HCV) alueiden osalta, jolloin avoin tietopohja on synnyttänyt epäselviä tai tarkoituksettomia paineita harmaaseen suojeluun ilman selkeää oikeudellista perustaa. Samoin nämä tahot pitivät tärkeänä, että tiedonvälityksen malleja harkitaan huolellisesti ja maanomistajan oikeusturvan ja tiedonhallinnan selkeyden näkökulmasta. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että tämä esitys ei koske julkisen lajitiedon luovuttamista. Sitä koskeva sääntely perustuu voimassa olevaan julkisuuslakiin. Lisäksi voimassa olevassa metsätietolaissa säädetään julkisten ympäristötietojen luovuttamisesta Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä. Metsäalan yritykset voivat jo nykyisinkin hyödyntää julkisia ympäristötietoja (ml. luontotietoja) liiketoiminnassaan. Ehdotetun salassa pidettäviä tietoja koskevan sääntelyn tarkoituksena on, että maanomistajat ja metsäalan yritykset pystyvät paremmin ottamaan huomioon linnuston toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Salassa pidettävä tieto suojataan eli se ei ole avoimesti saatavilla. Salassa pidettäviä tietoja ei voida kuitenkaan luovuttaa yksinomaan maanomistajalle. On olennaista, että vähintään suunnitelman tekijällä on relevantit salassa pidettävät lintulajitiedot. Edellä esitettyihin seikkoihin perustuen maa- ja metsätalousministeriön käsitys on, etteivät ehdotetut salassa pidettävien tietojen luovutusta koskevat säännökset lisää harmaata suojelua.

Ehdotetun sääntelyn suhde EU-lainsäädäntöön

Esityksen suhde EU:n tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisuun

Joissain lausunnoissa otettiin kantaa myös esityksen EU-lainsäädännön mukaisuuteen. BirdLife Suomen mukaan esitys selkeyttää pesintöjen suojaa, mutta ei kaikilta osin täytä lintudirektiivin velvoitteita eikä vastaa EU-tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisua. Myös Suomen ympäristökeskus katsoi, että esityksen mukainen rajoitettu kesäaikainen puunkorjuun kielto ei noudata EU-tuomioistuimen Voore Mets-ratkaisua. Luontopaneeli katsoo, että Voore Mets-ratkaisussa yksiselitteisesti kielletään kaikki hakkuut lintujen pesimäaikaan ja siten esitys ei olisi täysin lintudirektiivin mukainen. WWF katsoo, että EU-oikeuden tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi metsälakiin tulisi ottaa säännös, jossa metsänhakkuut lintujen keskeisenä pesimäaikana kiellettäisiin pääsääntöisesti kokonaan. WWF pitää myös 10 c §:n 5 momentin sääntelyä EU-oikeuden vastaisena.

Unionin tuomioistuimen 1.8.2025 antamassa Voore Mets -ratkaisussa (Voore Mets ja Lemeks Põlva, asia C-784/23) täsmennetään EU:n lintudirektiivin 5 artiklan tulkintaa erityisesti liittyen artiklassa tarkoitettuun tahallisuuteen ja toisaalta pesintäaikaisiin metsänhakkuisiin. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että lintudirektiivin täsmentyneen tulkinnan myötä on tarpeen selkeyttää ja täsmentää kansallista sääntelyä, jotta metsänhakkuu ja muu metsänkäsittely on myös jatkossa lintudirektiivin vaatimusten mukaista ja toimintaympäristö on Suomessa ennakoitava.

Kansallisen liikkumavaran kannalta keskeistä lintudirektiivin 5 artiklan soveltamisessa on ensinnäkin se, että tuoreen oikeuskäytännön mukaisesti metsänhakkuut voivat kuulua direktiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdan kieltojen soveltamisalaan. Uudella metsälain 10 c §:llä pantaisiin kansallisesti täytäntöön oikeuskäytännössä tehty uusi linjaus niin, että metsäsektorille säädettäisiin nimenomaiset velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi, joita noudattamalla direktiivin kieltojen soveltamisen edellytyksenä olevan tahallisuuden ei katsottaisi täyttyvän. Tuoreessa Voore Mets -ratkaisussa ei todeta, että lintudirektiivi edellyttäisi metsänhakkuiden kieltämistä lintujen pesintäaikaan. Tämä jättää osaltaan kansallista liikkumavaraa direktiivin täytäntöönpanoon.

Unionin tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun 49 kohdan mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi sellaiseen ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta. Kun toimija on ensin ehdotetun metsälain 10 c §:n 1 momentin mukaisesti arvioinut käsittelyalueen linnustoa, toteuttanut asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, noudattanut pesinnän kannalta keskeisille ajankohdille 2 ja 3 momentissa säädettyjä hakkuurajoituksia ja 4 momentissa säädettyä petolintujen pesien häirintäkieltoa ja sen lisäksi pidättäytynyt vahingoittamasta havaittuja linnunpesiä, voidaan katsoa, että tällaisessa toiminnassa ei ole hyväksytty lintujen tappamista, häirintää tai pesien vahingoittamista. Näin ollen kyse ei tällöin ole lintudirektiivin 5 artiklassa tai luonnonsuojelulain 70 §:ssä kielletystä tahallisesta toiminnasta. Ehdotetun metsälain 10 c §:n 1–4 momenttiin sisältyvien velvoitteiden noudattamisen myötä voidaan katsoa täyttyvän sen, mitä kohtuudella on mahdollista edellyttää selvitettäväksi lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteiden täyttämiseksi EU:n tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun valossa. Näin ollen myös ehdotetun metsälain 10 c §:n 5 momentin sääntelyä voidaan pitää EU:n lintudirektiivin ja unionin tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun mukaisena. Säännöksellä selkeytettäisiin ehdotettavan 10 §:n suhdetta luonnonsuojelulain 70 §:ään ja metsästyslain säännöksiin.

Euroopan komissio julkaisi 31.3.2026 verkkosivullaan lintudirektiivin tulkintaa koskevan ohjeistuksen (https://environment.ec.europa.eu/publications/guidance-protection-bird-species-under-birds-direc-

tive_en). Kyseissä ohjeistuksessa on selkeytetty lintudirektiivin tulkintaa myös metsätalouden harjoittamisen osalta (erityisesti kohdat 87–92). Ohjeistuksessa todetaan muun muassa, ettei direktiivin 5 artiklan kieltojen soveltaminen estä hakkuiden tekemistä lintujen pesintäaikana, kunhan hakkuissa tehdään toimia, joilla suojellaan lintujen pesintää (kohta 87). Samoin ohjeistuksessa todetaan, että pesintäaikana tehtävissä hakkuissa tulee tehdä pesien tuhoutumista estäviä toimenpiteitä, joita ovat esimerkiksi lintujen pesinnän kannalta tärkeiden puiden, kuten kolopuiden ja kuolleiden puiden säästäminen. Lisäksi asiamukaista voi olla hakkuiden rajoittaminen pesintäaikana joissakin tietyissä elinympäristöissä, joissa lintutiheys on korkea (88).

Näin ollen komission ohjeistus tukee esityksessä ehdotettua kansallista ratkaisua, jossa metsälakiin lisättäisiin metsänhakkuuta ja muuta metsätalouden harjoittamista koskevat rajoitukset ja velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi.

Lintulajin kannan taso

Ympäristöministeriö nosti lausunnossaan esille, että häirintää koskevan poikkeuksen kohdalla käytetään käsitettä tyydyttävä suojelutaso, joka poikkeaa muutoin luonnonsuojelulaissa käytetystä suotuisan suojelutason käsitteestä ja tästä mahdollisesti aiheutuu käsitteellistä epäselvyyttä. Ympäristövaliokunta toteaa lausunnossaan, että valiokunnan saaman selvityksen ja komission hiljattain julkaiseman tulkintaohjeen (Commission Notice on the Guidance document on the general system of protection of bird species - Article 5 and Article 9 of the Birds Directive) mukaan lintudirektiivin tyydyttävä taso merkitsee samaa kuin luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetussa neuvoston direktiivissä (92/43/ETY) tarkoitettu suotuisa suojelun taso. Edelleen valiokunta toteaa, että näin ollen käytännössä lintudirektiivin edellyttämä suojelutaso ei muutu lakiehdotuksen johdosta. Valiokunta kannattaa luonnonsuojelulakiin ehdotettuja muutoksia.

Maa- ja metsätalousministeriö nostaa esiin, että lintulajin kannan tyydyttävän tason käsite sisältyy ehdotetun luonnonsuojelulain säännöksen lisäksi myös ehdotettuun metsälain 10 c §:n 1 momenttiin. Momentin mukaan metsän hakkaajan on arvioinnin perusteella toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, joilla pyritään estämään lintulajin yksilöiden kuolema ja pesien vahingoittuminen sekä sellainen häirintä, joka aiheuttaisi haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiselle tai saattamiselle kyseiselle tasolle. Ministeriö katsoo, että tyydyttävän tason käsite on oikea termi käytettäväksi lintudirektiiviin liittyvien velvoitteiden yhteydessä. Suotuisan suojelutason käsitettä käytetään sen sijaan luontodirektiivissä. EU:n tuomioistuin on Voore Mets -tapauksessa käyttänyt lintudirektiivin häirintäkieltoon liittyen tyydyttävän tason käsitettä. Myöskään muissa lintudirektiiviä koskeneissa ratkaisussa unionin tuomioistuin ei ole käyttänyt suotuisan suojelutason käsitettä tähän liittyen. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että esitys on tältä osin perusteltu ja johdonmukainen.